

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: MPVO, MOCW

Onderwijspersoneel en
Primair Onderwijs

Van

Persoonsgegevens

Datum

26 februari 2024

Referentie

44269181

Bijlagen

Kamerbrief
nieuwkomersonderwijs,
Tussenrapport onderzoek tov's

Intern OCW afgestemd

MBO

Kamerbrief stand van zaken nieuwkomersonderwijs

Aanleiding

Op 14 februari jl. heeft u een nieuwe versie van de Kamerbrief over de stand van zaken van het nieuwkomersonderwijs ontvangen. Uw reactie hebben we verwerkt in een nieuwe versie van de brief en deze leggen we nu aan u voor. Met deze nota vragen we u de brief te ondertekenen.

Wijzigingen ten opzichte van de vorige versie:

- MPVO heeft verzocht de kleine scholentoeslag (KST) op te lossen voordat de brief wordt uitgestuurd. Daarom is een korte termijn oplossing uitgewerkt en opgenomen in de brief. MPVO wordt geadviseerd in te stemmen met het opstellen van een aanvullende bekostigingsregeling voor het tegemoetkomen van po-scholen die minder KST ontvangen door het opvangen van nieuwkomers. Uitbetaling door DUO kan waarschijnlijk plaatsvinden in augustus 2024, onder de voorwaarde dat tijdig een uitvoeringstoets wordt aangevraagd. MPVO heeft reeds eerder besloten in soortgelijke gevallen aanvullende bekostiging voor de vo-scholen te verstrekken. In het vo gaat het om zeer beperkte aantallen. Dat kunnen daarom losse beschikkingen zijn.
- In deze brief wordt het eerste tussenrapport van het onderzoek naar de Wet tijdelijke onderwijsvoorzieningen bij massale toestroom van ontheemden benoemd en daarmee gepubliceerd. Een korte samenvatting van de bevindingen vindt u onderaan de nota en heel het rapport in de bijlage.
- MOCW heeft gevraagd waarom de brief nu verstuurd moet worden. Dit hebben we toegezegd tijdens het Tweede Kamer debat over de Wet tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen in het onderwijs (3 juli 2023). Op 16 april is een commissiedebat over het mbo gepland. De MBO Raad heeft het signaal gegeven dat zij in het debat mogelijk aandacht gaan vragen voor nieuwkomers. Bovendien is er veel vraag vanuit het veld naar de Kamerbrief, door bijvoorbeeld LOWAN-vo en de sectorraden passend onderwijs. Daarom is het van belang de brief snel uit te sturen.

Geadviseerd besluit

MPVO: Middels het ondertekenen van de brief, gaat u akkoord met de wijziging van de kleine scholentoeslag voor het PO: het maken van een tijdelijke aanvullende bekostigingsregeling.

MPVO en MOCW: Indien u akkoord bent met de inhoud van de brief, vragen we u de brief te ondertekenen.

Nieuwe informatie in kamerbrief

Kleine scholentoeslag: tijdelijke aanvullende bekostigingsregeling po

Bij zowel de kleine scholentoeslag in het primair onderwijs als de regeling geïsoleerde vestigingen in het voortgezet onderwijs kan het opvangen van (extra) nieuwkomers een financieel nadelig effect hebben. Voor het primair onderwijs is het niet mogelijk om op korte termijn de kleine scholentoeslag structureel aan te passen. Derhalve maken we een tijdelijke aanvullende bekostigingsregeling met een tegemoetkoming voor scholen die minder kleine scholentoeslag ontvangen door het opvangen van nieuwkomers, waardoor de betreffende scholen ambtshalve gecompenseerd kunnen worden.

- De structurele oplossing (het aanpassen van de KST zelf) wordt meegenomen in de bredere verkenning naar de verbetering van de KST. Het aanpassen van de KST kost tijd, omdat dit is vastgelegd in een besluit. In de tussentijd, naar verwachting in ieder geval voor 2024 en 2025, is er de tijdelijke oplossing middels een aanvullende bekostigingsregeling.
- Er moet nog een formele uitvoeringstoets door DUO worden uitgevoerd. Informeel hebben zij aangegeven dat dit kan leiden tot uitbetaling in augustus 2024, indien DUO het UT verzoek (inclusief definitieve regeling) uiterlijk 1 mei ontvangen heeft.
- Er zijn 150 tot 200 scholen die door het opnemen van nieuwkomers minder (of geen) KST ontvangen. Het gaat in totaal om een bedrag van ca. € 4,9 mln. dat hierdoor minder aan KST wordt uitgegeven dan begroot.
- Voor de aanvullende bekostigingsregeling kijkt DUO naar het aantal nieuwkomers op de school op 1 januari. Dat wordt in mindering gebracht op het aantal leerlingen dat meetelt voor de hoogte van de KST op 1 februari. Des te minder leerlingen meetellen voor de KST, des te hoger het te ontvangen bedrag. Hierdoor ondervinden de scholen geen financieel nadeel bij de KST van het opvangen van (extra) nieuwkomers.
- Er is één technische uitdaging. Het aantal nieuwkomers wordt telkens op de eerste dag van een kwartaal bepaald (1 januari, 1 april etc.). Voor de hoogte van de KST gebruiken we de reguliere leerlingtelling van 1 februari. Hierdoor is het moment van vergelijken van de aantallen leerlingen (1 feb.) en het aantal nieuwkomers (1 jan.) niet exact gelijk. Dit kan mogelijk tot kleine verschillen leiden. Dit is op korte termijn de enige optie. Dit kan leiden tot het onzeker verklaren van de middelen door de ADR (circa 5 mln. euro maximaal). Bij de herziening van de KST wordt dit meegenomen.
- Om uitvoering in 2024 mogelijk te maken, geldt het volgende tijdsplan:
 - Maart: opstellen regeling
 - April – mei: uitvoeringstoets DUO
 - Juni: ondertekening regeling
 - Augustus: uitbetaling door DUO
- Er zijn geen extra financiële middelen nodig voor het uitvoeren van de aanvullende bekostigingsregeling. Dit wordt gedekt binnen de bekostiging op artikel 1. De uitvoering van deze aanvullende regeling door DUO valt onder de stelpost kleine UT's die reeds is opgenomen in de MA2024. Derhalve zijn er geen extra (uitvoerings)kosten.

Scholen in het voortgezet onderwijs die hinder ondervinden krijgen de gelegenheid een aanvraag voor aanvullende bekostiging te doen. In het vo gaat het om zeer beperkte aantallen. Dat kunnen daarom losse beschikkingen zijn.

Datum
26 februari 2024

Onderzoek Wet tijdelijke onderwijsvoorzieningen bij massale toestroom van ontheemden

Op 14 juli 2022 is de Wet tijdelijke onderwijsvoorzieningen bij massale toestroom van ontheemden in werking getreden. De wet stelt schoolbesturen voor een periode van twee jaar in staat om tijdelijke onderwijsvoorzieningen in te richten. In de wet is een evaluatiebepaling opgenomen om de doeltreffendheid en de effecten van de wet in de praktijk te meten en te delen met de Kamer. Met de brief wordt het eerste tussenrapport meegestuurd, deze is recent opgeleverd en moet worden gepubliceerd. Het onderzoek laat de volgende eerste resultaten zien:

- Verschillen tussen het onderwijs in Nederland en Oekraïne doen een beroep op het aanpassingsvermogen van zowel scholen als leerlingen en ouders. Oekraïense ouders en leerlingen zijn onzeker over hun toekomst en de schoolloopbaan van hun kind(eren). Kenmerkend voor een groot deel van de Oekraïense leerlingen en ouders was de aanvankelijke wens om terug te keren. Dit had zijn weerslag op de motivatie om onderwijs in het Nederland te volgen en voedde de wens om met het Oekraïense onderwijs verbonden te blijven, bijvoorbeeld via afstandsonderwijs.
- Op basis van de resultaten wordt geconcludeerd dat de tov's opschaling van het onderwijs mogelijk hebben gemaakt en daarmee de toegankelijkheid van het onderwijs in Nederland voor Oekraïense leerlingen hebben vergroot. De toegankelijkheid kan een aandachtspunt worden wanneer de tov's afgebouwd gaan worden en er plekken voor de Oekraïense leerlingen in het vaak al volle reguliere (nieuwkomers)onderwijs nodig zijn.
- Over de effecten van de wet op de onderwijskwaliteit worden in deze rapportage slechts eerste aanwijzingen gegeven. Over doorstroom is cijfermatig nog weinig bekend. Wel zijn met name in het vo zorgen over het doorstroomperspectief, door een minder goede beheersing van de Nederlandse taal.

NB: In de kamerbrief gaan we niet uitgebreid in op de inhoud van het tussenrapport, om de brief niet te lang te maken. Bij de publicatie van de eindrapportage in de zomer van 2025 zullen we hier de Kamer uitgebreider over informeren.

Overige inhoud van de kamerbrief

Met de Kamerbrief wordt invulling gegeven aan de volgende toezeggingen:

- 1) In 2023 wordt gestart met een toekomstverkenning naar een structureel kader voor nieuwkomersonderwijs. Het mbo wordt in deze verkenning meegenomen alsmede de doorstroming naar het regulier onderwijs en de positie van het openbaar onderwijs. De Tweede Kamer wordt in *december 2023* per brief geïnformeerd over de eerste resultaten van deze verkenning en mogelijke contouren, waarbij ook een indicatie van een tijdpad wordt opgenomen.

- 2) Na de zomer 2023 wordt de Tweede Kamer per brief geïnformeerd over de wijze waarop de aanpassing van de startdatum inzake de nieuwkomersbekostiging zal worden uitgevoerd en over de mogelijkheden van het nemen van tussentijdse maatregelen inzake deze bekostiging.
- 3) In het najaar van 2023 wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de mogelijkheden tot het wegnemen van de knelpunten inzake de kleine scholentoeslag.

NB: In december 2023 heeft MPVO besloten de brief later te sturen (na de begrotingsbehandeling). Hierdoor is de planning aangepast t.o.v. de toegezegde planning.

1) Toekomstverkenning

Door middel van gesprekken met experts uit het nieuwkomersonderwijs zijn we gestart met de verkenning naar structurele verbeteringen van het onderwijs aan nieuwkomers in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. De volgende verbetervragen zijn boven tafel gekomen:

- de wijze waarop ingespeeld kan worden op de verschillende leerbehoeften binnen de doelgroep;
- het verbeteren van de doorstroom van leerlingen na de eerste fase van nieuwkomersonderwijs naar het vervolgonderwijs en het mbo;
- de manier waarop meer regionale samenwerking het onderwijs kan helpen;
- en welke randvoorwaarden er nodig zijn om in te spelen op de fluctuaties in de leerlingaantallen.

In het voorjaar van 2024 organiseren we een bredere landelijke dialoog met iedereen in en rondom het nieuwkomersonderwijs én het vervolgonderwijs over de hierboven genoemde probleemstellingen. Daarbij worden oplossingen verkend.

2) Wijzigen startdatum nieuwkomersbekostiging

In de huidige situatie ontvangen scholen nieuwkomersbekostiging gerekend vanaf de datum van vestiging in Nederland (passend onderwijs) dan wel eerste datum verblijfsrecht of datum binnenkomst in Nederland (voortgezet onderwijs). De huidige systematiek wordt aangepast door als startdatum voor de bekostiging de datum eerste inschrijving op school te hanteren. Voor het primair onderwijs wordt op dit moment de regelgeving aangepast, zodat per 1 juli 2024 bekostigd kan worden op basis van de eerste schooldag. Momenteel wordt de systematiek in het voortgezet onderwijs ook aangepast, waarbij we streven naar invoering per 1 januari 2026.